

תפ"ח (תל אביב) 6078-04-21 - מדינת ישראל נ' אפרם דוויט

תפ"ח (תל-אביב-יפו) 6078-04-21 - מדינת ישראל נ' אפרם דוויט AFREM מחוזי תל-אביב-יפו
תפ"ח (תל-אביב-יפו) 6078-04-21
מדינת ישראל

נגד

אפרם דוויט AFREM

ע"י ב"כ עו"ד אורלי פרייזלר

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

[22.09.2022]

כב' השופטת הבכירה, גיליה רביד

כב' השופט עודד מאור

כב' השופטת מעין בן ארי

גזר דין

השופט עודד מאור:

עניינו של גזר דין זה הוא בנאשם שנקלע לאירוע מתגלגל שהחל בתקיפת המנוח את הנאשם והסתיים באופן טרגי - מותו של המנוח.

1. הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, והורשע על פי הודאתו כאמור, בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, לפי סעיף 300(א) בנסיבות סעיף 301ב(ג) בצירוף סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

2. כתב האישום שהוגש מלכתחילה כנגד הנאשם, ייחס לו עבירת רצח לפי סעיף 300(א) לחוק. אולם לאחר שהתקיימו שתי ישיבות בבית המשפט בהן נשמעו מרבית עדי התביעה, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, במסגרתו תוקנו עובדות כתב האישום, הנאשם יודה ויורשע בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, עבירה לפי סעיף 300(א) בנסיבות סעיף 301ב(ג) ביחד עם סעיף 34ט(ב) לחוק.

הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, והורשע על פי הודאתו כאמור.

עובדות כתב האישום המתוקן

3. כפי שעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, במועד הרלוונטי היו המנוח, ה"מ ז"ל (להלן: המנוח) והנאשם שותפים לדירה בתל אביב.

4. ביום 9.3.2021 בבוקר שהה הנאשם בדירה כשהוא במצב של שכרות. בשעה 05:53 הגיע המנוח לדירה, כשהוא נתון תחת השפעת אלכוהול גם כן. הנאשם הודיע למנוח כי בכוונתו לעזוב את הדירה לטובת מגורים בבאר שבע, ובעקבות זאת התפתח בין השניים ויכוח.

- במהלך הוויכוח, נטל המנוח סכין מטבח (להלן: הסכין) וניסה לדקור את הנאשם ובין השניים התפתח מאבק. במהלכו חנק המנוח את הנאשם בצווארו וגרם לו לצבר שפכי דם, דקר אותו בכף ידו וגרם לו לחתכים, כל זאת בעת שהנאשם ניסה להתגונן מפניו.
5. בהמשך הצליח הנאשם להשתלט על הסכין, תפס אותה מידי המנוח ודקר את המנוח בחזה, בבטן התחתונה ובגבו מימין. לאחר שהמנוח נפל על הרצפה ובעת שהיה שוכב על בטנו, דקר אותו הנאשם שש דקירות נוספות בגבו. הדקירות חדרו בין השאר, לריאות, לכבד, לכליה, לעורק הכסל ולתעלת עמוד השדרה, כתוצאה מהן מת המנוח.
6. במעשיו המתוארים כאמור, גרם הנאשם למותו של המנוח כשהוא מצב של שכרות, אשר נגרמה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת. הראיות לעונש
7. ההגנה הגישה אסופה של מסמכים מתיקו הרפואי של הנאשם בשב"ס, בקשר לפניות שונות לבדיקות רפואיות במהלך מעצרו. במסגרתן נלמד על פניות וטיפול ראשוני בהקשר למצב רפואי שטרם בא לידי ביורר רפואי.
- עמדת משפחת המנוח להסדר הטיעון
8. המנוח, בן 32 במותו, נתין אריתריאה, מצא בישראל את פרנסתו. מותו של המנוח גרם לצער רב למשפחתו הנמצאת באריתריאה. המשפחה הייתה בקשר עם נציגי המאשימה, הביעה עניין בהליך ואף הביעה הסכמתה להסדר הטיעון. תמצית טיעוני המאשימה לעונש
9. בטיעוניה ביקשה המאשימה לקבוע מתחם ענישה ההולם את העבירה בה הורשע הנאשם - בין 16 עד 20 שנות מאסר. המאשימה טענה כי העונש הראוי לנאשם בגדרי המתחם צריך להיקבע קרוב לרף התחתון ולעמוד על 17 שנות מאסר לצד מאסר על תנאי ופיצוי למשפחת המנוח.
10. בהתייחס לשיקולים הרלוונטיים לקביעת המתחם פְּרָטָה המאשימה את הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה, לרבות פגיעה בחיי אדם.

11. בכל הנוגע לנסיבות הכרוכות בביצוע העבירה ציינה המאשימה כי אומנם יש לשקול שאין המדובר במעשה מתוכנן וכי המנוח הוא זה שתקף את הנאשם תחילה אולם מתוך הנסיבות שהובאו לפני בית המשפט, עולה הפער שבין האלימות שהפנה המנוח כלפי הנאשם לבין האלימות בה נקט הנאשם כלפי המנוח אשר הובילה לתוצאה הטראגית הקשה. באת כוח המאשימה הפנתה בהקשר זה למוצג ת/22 ועמדה על החבלות הקלות והשטחיות שאירעו לנאשם לעומת הדקירות הרבות בחזה, בבטן ובגב שנגרמו למנוח, בגינם נגרמו לו פציעות עמוקות שחדרו לאיבריו הפנימיים, בין היתר לכבד, לכליה, לעורק ולתעלת עמוד שדרה.
12. המאשימה הוסיפה וטענה כי תגובת הנאשם לתקיפתו על ידי המנוח איננה יכולה להיחשב הגנה עצמית, זאת בשים לב לשש הדקירות שנעשו כאשר המנוח שכב חסר אונים על בטנו ולא היה יכול להתגונן. המאשימה ציינה כי הנאשם היה בביתו במצב של שכרות, עת הכניס עצמו למצב זה ביוזעין, לכן אין לטעמה להתחשב בעובדת שכרותו בעת קביעת מתחם הענישה. זאת בשים לב לכך שהדבר כבר נלקח בחשבון בעת שהוא הואשם חלף עבירה של רצח, הורשע בעבירה של המתה באחריות מופחתת. לכן אין לאפשר לו הגנה כפולה - האחת בהרשעתו והשנייה בעונש.
13. בכל הקשור למדיניות הענישה הנהוגה, התייחסה המאשימה לכך שריבוי הדקירות, עוצמתן ומיקומן, יחד עם היותו של הנאשם במצב של שכרות, יש בהן כדי להחמיר עם הנאשם. המאשימה סרקה שורה של פסקי דין: ע"פ 2888/21 עלא ח'דיירי נ' מדינת ישראל (נבו 28.12.2016), ע"פ 9422/11 איתמר דהן נ' מדינת ישראל (נבו 3.7.2013), ע"פ 1620/10 ניקולאי מצגורה נ' מדינת ישראל (נבו 3.12.2013), ע"פ 6162/10 דוד כבאז נ' מדינת ישראל (נבו 11.6.2013), ע"פ 10045/17 מנחם רבאייב נ' מדינת ישראל (נבו 24.12.2018), ע"פ 6795/05 שלמה אואניו נ' מדינת ישראל (נבו 29.01.2007), ע"פ 864/20 תלעת אלכמלאת נ' מדינת ישראל (נבו 05.08.2020), ע"פ 2413/97 ולדיסלב איבאנוב נ' מדינת ישראל (נבו 03.01.2000), ע"פ 691/10 נתנאל קורש נ' מדינת ישראל (נבו 30.01.2011), תפ"ח (ב"ש) 51134-02-17 מדינת ישראל נ' ארטיום קפוסטין (נבו 21.01.2021) ובהתאם עתרה כאמור, למתן עונש שבין 16 ל-20 שנות מאסר.
14. באשר לקביעת העונש בתוך המתחם, הדגישה המאשימה את העובדה שהנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, נטל אחריות למעשה וכי מדובר בנתין זר. זאת כאשר לטעמה, באיזון הכללי יש למקם את הנאשם בחלק התחתון של המתחם ולגזור עליו 17 שנות מאסר בפועל, וכן ענישה נלווית של מאסר על תנאי ופיצוי למשפחת המנוח. תמצית טיעוני ההגנה
15. לגישת באת כוח הנאשם, בשים לב לעבירה בה הורשע הנאשם - המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, מתחם העונש ההולם בנסיבותיו של המקרה הנדון הוא בין מספר שנות מאסר "חד ספרתי" עד לכל היותר 10 שנות מאסר. לטענתה, לאור ההבחנה שיצר תיקון 137 לחוק העונשין בכל הנוגע לעבירות ההמתה, בקביעת מדרג שונה של אחריות. כפועל יוצא, יש לקבוע מתחם ענישה מדורג גם לעבירות ההמתה השונות. לשיטתה, מתחם הענישה בעבירה של המתה באחריות מופחתת נגזר מהמתחם שנקבע בעבירת הרצח הבסיסית כאשר הרף העליון בעבירות ההמתה באחריות מופחתת יהא הרף התחתון בעבירה של רצח בסיסי.

16. באשר לנסיבות ביצוע העבירה הדגישה הסניגורית את העדר התכנון והעדר ההערכות, כאשר הנאשם רק ביקש לעזוב את הדירה בתל אביב ולעבור לבאר שבע. הנאשם נקלע לוויכוח ולמאבק כאשר המנוח תקף אותו בעת שהיה במצב של שכרות, מבוהל מהסיטואציה, תוך ניסיון להגן על חייו.
17. באת כוח הנאשם עמדה על כך שהנאשם בסך הכל הודיע על כוונתו לעזוב את הדירה, והמנוח החל לתקוף אותו, לחנוק אותו, לדקור אותו. בין השניים התפתח מאבק, והנאשם נאלץ להתגונן. לטענתה, לאחר שהנאשם תפס את הסכין, דקר את המנוח במקומות שונים, כאשר מיקום הדקירות מלמדות על דקירות שהן תוך כדי מאבק. לשיטת ההגנה לא ניתן לדעת, אילו מבין הדקירות היו תואמות לסיטואציה של הגנה עצמית.
18. באת כוח הנאשם סבורה שעצם העובדה שהנאשם היה במצב של שכרות אינה מצדיקה את החמרת אשמו זאת מאחר שהמנוח הוא זה שהחל את התקיפה, ואין לגזור גזירה שווה ממקרים בהם אדם במצב של שכרות תוקף אחר.
19. ביחס למדיניות הענישה הנהוגה ציינה באת כוח הנאשם כי המדובר בתיקון יחסית חדש ויש לבחון פסיקה בעבירות של הריגה, כאשר היא הפנתה לשורה של פסקי דין העוסקים בעבירות המתה (שרובם לפני הרפורמה), תוך עריכת הבחנה בין המקרים. לפסיקה אליה הפנתה הסניגורית אתיחס בהמשך.
20. לעניין מיקומו של הנאשם בתוך המתחם, עתרה ההגנה לגזור את העונש בחלקו התחתון של המתחם לאור נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, בהן נטילת האחריות, עברו הפלילי הנקי, היותו נתין זר ומצב הרפואי שבא לידי ביטוי ברשומות הרפואיות שהוצגו עד ידה.
21. הנאשם, בדברו האחרון, הביע צער רב על התוצאה הקשה, לה לא פילל.
- דין
22. חייו של המנוח נגדעו במהלך אירוע מיותר.
- הנאשם הורשע בעבירה של ביצוע של המתה באחריות מופחתת שיש בה למיתן את אשמו, אולם לא את התוצאה הקשה של פגיעה בחיי אדם.
23. סעיף 40ב לחוק קובע את עקרון ההלימה, שמשמעו יחס הולם בין חומרת המעשה בנסיבותיו ובין מידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש שיוטלו עליו. את מתחם העונש יש לקבוע על פי אמות המידה הקבועות בסעיף 40ג לחוק שהן הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, מידת הפגיעה בו, מידתיות הענישה הנהוגה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט לחוק. את העונש המתאים לנאשם יש לגזור, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40יא לחוק.
- מתחם העונש ההולם

24. הזכות לחיים וקדושתם היא עקרון על אוניברסלי, המהווה ערך עליון בחברה האנושית. מעשה שתוצאתו המתה של אדם, הוא אחת מהעבירות הקשות והחמורות בספר החוקים, והמחוקק גם מבטא את חומרתו עת בחר להעמיד ענישה חמורה בצדה: "השמירה על קדושת החיים - לרבות קביעתה של קדושה זו בהכרת הכול - היא העומדת בראש תכליות הענישה במקום שמדובר בנטילת חיי אדם, ועל בית המשפט לשוות זאת לנגד עיניו בגזרו את הדין בעבירות רצח והריגה. לא בכדי הוצב הדיבור 'לא תרצח' בראש הדיבור המבטאים את הכללים הבסיסיים של חיים בחברה מתוקנת, שאין לך מעשה נורא הימנו" (ע"פ 4419/95 חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 752 (1996), 765).
25. עניין לנו בנאשם שלא תכנן את המעשה. הנאשם ביצע את העבירה תוך שהוא נתון במצב של שכרות, ועל כן מתקיימת בו החזקה של אדישות. הנאשם נקלע לאירוע אותו החל המנוח שיזם את אופיו האלים, כאשר ניסה לחנוק את הנאשם ואף השתמש בנשק קר (סכין) בכוונה לתקוף אותו, כשהנאשם ניסה להתגונן מפניו; הנאשם והמנוח היו שותפים לדירה. הנאשם ביקש לעזוב את הדירה והודיע על כך למנוח בעקבות כך התפתח בין השניים ויכוח כאשר במהלכו נטל המנוח סכין וניסה לדקור את הנאשם. בין השניים התפתח מאבק, במהלכו חנק המנוח את הנאשם בצווארו וגרם לו לצבר שפכי דם, דקר את הנאשם בכף ידו וגרם לו לחתכים. כל זאת בזמן שהנאשם ניסה להתגונן מפניו. בהמשך, הצליח הנאשם להשתלט על הסכין, תפס אותה מידי המנוח, ובמהלך המאבק דקר את המנוח בחזה, בבטן התחתונה ובגו מימין. לאחר שהמנוח נפל על הרצפה ובעת שהיה שכוב על בטנו, דקר אותו הנאשם שש דקירות נוספות בגבו. הדקירות חדרו, בין שאר, לריאות, לכבד, לכליה לעורק הכסל ולתעלת עמוד השדרה. כתוצאה מהן נגרם מותו של המנוח.
26. בטיעונים לעונש, האיר כל אחד מהצדדים, המאשימה מזה וב"כ הנאשם מזה, זרקור על ערך אחר שיש בו כדי להוות את המשקל המכריע; בעוד המאשימה מיקדה את הטיעון בפגיעה בחייו של המנוח ועתרה למתחם שבין 16-20 שנות מאסר, כשציינה שיש למקם את העונש בחלקו התחתון של המתחם וביקשה להשית על הנאשם עונש של 17 שנות מאסר, הרי שב"כ הנאשם מיקדה את אור הזרקור על הנסיבות שיש בהן כדי להפחית מאשמתו של הנאשם וכתוצאה מכך גם להפחית מעונשו - המצב בו הותקף הנאשם תחילה על ידי המנוח, סיכן את חייו של הנאשם וכתוצאה מהפחד ומהשכרות בה היה מצוי, תפס את הסכין מידי המנוח שלא הפסיק להיאבק, דקר את המנוח תוך כדי מאבק ולאחר שהמנוח נפל דקר אותו עוד 6 דקירות באזורים שונים בגופו. משכך בקשה שייגזר דינו של הנאשם במתחם שנע בין ענישה חד ספרתית של שנות מאסר ועד ל 10 שנות מאסר.
27. עם זאת, בשים לב לכך שמדיניות הענישה בעבירות ההמתה השונות לפי תיקון 137 היא יחסית לא רבה, ולמעשה נמצאת בשלבי התגבשות התקשו הצדדים למצוא פסיקה רלוונטית מתאימה.

28. אין בידי לקבל את טענת הסניגוריה שבשים לב למדרג שנקבע במסגרת תיקון 137 לחוק, יש לבחון את המתחמים בעבירת הרצח הבסיסי ומהם לגזור את המתחם לעבירות ההמתה באחריות מופחתת. המדובר בטענה שעשויה להראות, על פני הדברים, כשובת לב אולם היא מערבת מין בשאינו מינו. אבהיר את הדברים: הרפורמה אכן יצרה מדרג בין עבירות ההמתה, אולם היא עושה הבחנה ברורה בין עבירה של רצח (גרם מוות בכוונה או באדישות) לבין עבירה של המתה באחריות מופחתת (סעיף 301ב לחוק). יש לראות את העבירה הקבועה בסעיף 301ב לחוק, כעבירה עצמאית וככזו שיש לבחון על רקע העונש המקסימלי שקבע המחוקק בצדה.

29. כך או כך, הפסיקה לאחר התיקון איננה רבה, כאשר הצדדים חלוקים גם לעניין השפעת הנסיבה המפחיתה את האשמה, קרי שכרות הנאשם. לשיטת המאשימה, עניין זה בא לידי ביטוי בהרשעתו בעבירה של אחריות מופחתת, בעוד שלשיטת ב"כ הנאשם יש להעניק לכך משקל גם במסגרת גזירת הדין.

30. אם כן על מנת לבחון את מדיניות הענישה הנוהגת, אין לפנינו די מקרים דומים ולכן אגש לבחון את הפסיקה שניתנה לאחר התיקון, כאשר אף אוסיף ואתייחס לפסיקה שהובאה על ידי הצדדים שהפנו לעבירה של הריגה (טרם תיקון 137), כאשר יהיה לבחון את הנסיבות.

31. כפי שניתן יהיה לראות, גם הפסיקה אותה הציגו הצדדים מלמדת על הקושי לאתר פסיקה שנסיבותיה דומות. על כן נדרשת הבחנה בין המקרים, ואלו המקרים שמצאנו רלוונטיים (בכפוף לשינויים המתחייבים):

בע"פ 6122/21 ליסצין נ' מדינת ישראל (נבו 02.05.2000), נדון עניינו של מערער, שהורשע בעבירה של המתה באחריות מופחתת במסגרת הסדר טיעון. במקרה זה, המערער והמנוח שתו יחדו לשכרה במחסן, יצאו אל מחוץ לו, וחזרו זמן קצר לאחר מכן ששניהם חבולים. המנוח ניסה לצאת שוב מהמתחם, אך המערער עצר בעדו, תוך שהשניים מפעילים אלימות הדדית. המערער קשר את המנוח בכבלים חשמליים. חרף התנגדותו, ובשל שכרותו כרך את אחד החבלים סביב צווארו של המנוח וכך חנק אותו למוות. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בהמתה בנסיבות של אחריות מופחתת, גזר עליו 14.5 שנות מאסר בפועל לצד עונשים נלווים, זאת לאחר שהמערער הודה בעובדות כתב האישום והורשע במסגרת הסדר טיעון. בית המשפט נתן דעתו על מצב השכרות שבו היה נתון המערער; על כך שתחילת האירוע הייתה באלימות הדדית בין השניים; על כך שלפרקים "לא הייתה התנהגותו של [המערער] התקפית"; את הסבל הרב שחוזה המנוח עובר למותו, וקבע מתחם ענישה בין 13 ל-18 שנות מאסר בפועל. בערעור לבית המשפט העליון, הדגיש בית המשפט כי הלכה למעשה, בית המשפט המחוזי בעת קביעת מתחם הענישה לא נתן משקל הולם לנסיבות הייחודיות של המקרה במלואן, וכי העונש שהוטל על המערער חורג במידה משמעותית מהענישה ההולמת, והפחיתו ל-12 שנות מאסר.

בתפ"ח 20966/01-21 מדינת ישראל נ' עומרי דהן (נבו 14.04.2022), הורשע הנאשם בעבירה של אחריות מופחתת ונגזר עליו עונש של 11 שנות מאסר, כשהמתחם נקבע בין 10.5 לבין 15 שנות מאסר. באותו עניין, בעקבות סכסוך בין הנאשם למנוח התפתח עימות במסגרתו היכה הנאשם את המנוח. ימים לאחר מכן ישבו הנאשם והמנוח יחד עם אחרים יחדיו. המנוח גידף את הנאשם הלך ושב למקום כשבידו מקל עץ וחבט בראשו של הנאשם וגרם לו לפצע מדמם. התפתח עימות אלים בין השניים. הנאשם פנה לחדרו, נטל סכין מטבח, שב לפרוזדור ואמר למנוח "אם אתה גבר בוא עכשיו". המנוח התקרב לנאשם, והחל עימות פיסי במהלכו דקר הנאשם את המנוח, וכתוצאה מהדקירה מת הנאשם. במסגרת עסקת טיעון, הגבילה המאשימה את עתירתה לעונש של 16 שנות מאסר.

בע"פ 405/16 אבו עראר נ' מדינת ישראל (נבו 10.05.2017), המערער ואחיו עבדו יחד עם המנוח באתר בנייה. לילה אחד, הגיע המנוח לצריף בו נהג לישון לאחר ששתה משקה אלכוהולי ומצא שם את המערער, שלא הסכים לעזוב את הצריף תוך שהוא הניח את ידו על כתפו של המערער. בין השניים התפתח עימות, עד שהמנוח הוציא מיכל גז מדמיע והחל לרסס את פניו של המערער. העימות התפתח לכדי עימות פיזי עד שהמערער נטל סכין מטבח ודקר את המנוח תשע דקירות בפלג גופו העליון, בין היתר בחזהו, גבו וצווארו שגרמו למוותו של המנוח. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה שנע בין 8 ל-15 שנות מאסר בפועל, והשית על המערער 13 שנות מאסר, לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון קיבל את טענת המערער כי מדובר בעונש חמור והפחית את עונשו ל-11 שנות מאסר. בית המשפט העליון עמד על כך שהנסיבות המיוחדות של המקרה, הן שמצדיקות את ההפחתה - המנוח הוא שהביא לקטטה; הוא שתקף ראשון את המערער בגז המדמיע; המערער לא היה מצויד בסכין מלכתחילה; פעולתו של המערער נעשתה תוך שראייתו מטושטשת בשל הגז המדמיע; למערער אין עבר פלילי וזו הסתבכותו הראשונה וגילו הצעיר של המערער.

בע"פ 6056/13 שיבלי נ' מדינת ישראל (נבו 21.9.15), המערער ישב במסעדה כשבאמתחתו סכין מתקפלת ולמקום הגיעו המנוח ואדם נוסף. לאחר מכן, פרצה קטטה בין המנוח למערער, כאשר המנוח הכה את המערער וריסס אותו בתרסיס גז. המערער בתגובה, שלף את הסכין שהחזיק על גופו ודקר את המנוח דקירה אחת בחזהו אשר גרמה למוות. המערער זוכה מחמת הספק מאישום הרצח, אך הורשע בעבירות של הריגה והחזקת סכין, ובית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה שנע בין 7 ל-13 שנות מאסר בפועל, והשית על המערער 9 שנות מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון דחה את הערעור שהוגש על חומרת העונש.

בע"פ 3490/13 סורי נ' מדינת ישראל (נבו 19.08.2015), סכסוך ישן אשר במהלכו הוגשו תלונות הדדיות למשטרה. בין המערער למנוח התפתח וויכוח, כאשר המערער ירק לעבר המנוח והשניים החליפו קללות הדדיות. המנוח, עם מברג בידו, רדף אחרי המערער ובין השניים התפתחה קטטה אלימה. המערער שלף סכין ודקר את המנוח 4 דקירות בפלג גופו העליון, כאשר שתי הדקירות האחרונות היו קטלניות. בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער להגנה עצמית, קבע מתחם ענישה שנע בין 4 ל-15 שנות מאסר בפועל והשית על המערער 9 שנות מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון קיבל את הערעור על חומרת העונש וקבע את עונשו של המערער על 7.5 שנות מאסר בשל השיקולים הבאים - המערער ירד מביתו ללא כוונה להתגרות ומבלי שתכנן להיקלע לקטטה; המנוח הוא שפתח באלימות ורדף אחרי המערער עם כלי נשק אפשרי בידו; מדובר בתנאי קטטה בין ניצים בעלי עבר של סכסוך קודם. בית המשפט העליון הדגיש כי לא בכדי העונש על עבירת ההריגה נעדר קביעת עונש מינימום על ידי המחוקק.

בע"פ 6415/11 פולוחין נ' מדינת ישראל (נבו 24.12.2012), סכסוך ממושך בין המערער למנוח, כאשר במועד האירוע פרצה בין השניים קטטה אלימה. במהלכה, דקר המנוח את המערער באמצעות סכין. לאחר מכן, נטל המערער את הסכין ודקר את המנוח דקירות רבות בחזה ובבטן, עד שהביא למוות. בית המשפט המחוזי זיכה את המערער מחמת הספק מאישום הרצח שיוחס לו בכתב האישום, אך הרשיעו בעבירת ההריגה והשית עליו 9 שנות מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון דחה את הערעור שהוגש על חומרת העונש.

בתפ"ח 33085-08-19 מדינת ישראל נ' חיים כפיר נסים (נבו 14.07.22), הורשע הנאשם בעבירה של המתה באחריות מופחתת, כאשר בהיותו במצב פסיכוטי, דקר את אמו 14 פעמים בפלג גופה העליון והביא למותה. בית משפט קבע מתחם ענישה של 14 עד 18 שנות מאסר בפועל וגזר על הנאשם 14 שנות מאסר. מדובר במקרה של מצב נפשי ומעשה אכזרי וקשה.

בע"פ 2888/21 עלא ח'דיירי נ' מדינת ישראל (נבו 28.12.2016), על המערער אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת ההריגה, הושת עונש מאסר של 12 שנים וחצי, על בסיס מתחם ענישה הנע בין 12 ל-16 שנות מאסר בפועל. על פי נסיבות המקרה, המערער והמנוח עבדו יחדו כקצבים. בעת שהתכוונו ליום עבודתם פרץ בין הצדדים ויכוח, המערער נטל את הסכין שהייתה באמתחתו, הניפה ודקר את המנוח דקירה אחת בעומק של לפחות כ-5 ס"מ בצווארו, אשר גרמה למותו.

בע"פ 9422/11 איתמר דהן נ' מדינת ישראל (נבו 03.07.2013), על המערער אשר הורשע לפי הודאתו, בעבירת ההריגה הושת עונש מאסר בפועל של 15 שנים. על פי נסיבות המקרה, המערער בילה בשעות הערב עם חבריו, עת אחד מהחברים הבחין במנוח וביקש ממנו סיגריה, המנוח סירב והשיב בקללה. כתגובה, החלו חברי הקבוצה להכות את המנוח. המנוח הצליח להשתחרר מידי תוקפיו, פתח בריצה והמערער החל לרדוף אחריו כשבידו סכין. כשהגיע המערער אל המנוח דקר אותו דקירה אחת בבית החזה אשר הובילה למותו של המנוח. במקרה זה לנאשם הייתה כוונה לגרום למוות, הוא הפקיר את המנוח ופעל להעלמת ראיות. אולם בשל קשיים ראייניים הצדדים הגיעו להסדר טיעון בעבירת הריגה, כאשר הוסכם שהמאשימה תעתור ל-15 שנות מאסר בפועל.

בע"פ 1620/10 ניקולאי מצגורה נ' מדינת ישראל (נבו 3.12.2013), על המערער אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירת ההריגה, הושת עונש מאסר בפועל של 12 שנים, תוך החלת סעיף 34ט(ב) לחוק. על פי נסיבות המקרה, המערער הגיע לבקר את המנוח במקום עבודתו. המנוח והמערער שתו יחדיו וודקה. בשלב כלשהו התפתח בין השניים קטטה, במהלכה הכה המערער את המנוח וחנוק אותו למוות.

32. יש לציין שחלק מהפסיקה אליה הפנתה המאשימה עוסקת בנסיבות חמורות בהרבה מאלו אשר לפנינו, הקרובות במהותן לרצח: כך, למשל ע"פ 6162/10 דוד כבאז נ' מדינת ישראל (נבו 11.6.2013), התקבל ערעור נאשם שהורשע בביצוע הריגה ופציעה בנסיבות מחמירות. בעקבות ריב על חניה, נטל סכין מביתו, ודקר את המנוח בחזהו ובעכוזו. הדקירה חדרה ללב המנוח וגרמה למוות. במהלך האירוע, הנאשם אף פצע אדם נוסף באמצעות הסכין. בית המשפט העליון הקל בעונשו לעונש של 18 שנות מאסר בפועל בגין ההריגה, ושישה חודשים במצטבר בגין הפציעה (חלף 20 שנות מאסר בגין עבירת ההריגה, שכן הנאשם לוקה בסכיזופרניה. מדובר בתיק שהחל כתיק רצח, ובהכרעת דין מנומקת, ברוב של שניים נגד אחד, נקבע שמדובר בהריגה).

בע"פ 10045/17 מנחם רבאייב נ' מדינת ישראל (נבו 24.12.2018), התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הריגה. בעקבות ויכוח, הנאשם רץ לעברו של המנוח כשבידו סכין, דקר אותו דקירה אחת בחזה באמצעות הסכין, שלף את הסכין ונמלט מהמקום. כתוצאה מכך נגרם מותו של המנוח. נאשם צעיר, בעל רקע נפשי מורכב. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שבין 16 ל-20 שנות מאסר בפועל, וגזר על הנאשם 18 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון קבע כי בנסיבות שעבירת ההריגה קרובה לרצח, רמת הענישה הנוהגת היא במנעד שבין 12 ל-20 שנות מאסר, אף כי היו מקרים של חריגה לקולא מטווח זה, אך לא התערב במתחם שנקבע. לאור גילו הצעיר, העדר עבר פלילי (למעט אי הרשעה בהיותו קטין) ולאור מצבו הנפשי המורכב, העמיד בית המשפט את עונשו על 16 שנות מאסר בפועל. כתב האישום הוגש מלכתחילה בגין רצח, אך הנאשם הורשע בהכרעת דין מנומקת בהריגה.

בע"פ 6795/05 שלמה אואניו נ' מדינת ישראל (נבו 29.01.2007), על המערער אשר הורשע בעבירת ההריגה הושת עונש מאסר בפועל של 18 שנים. על פי נסיבות המקרה, בין המערער לבין המנוח התנהל ויכוח על ליבה של נערה, שהייתה חברתו של כל אחד מהם לזמן מסוים. במהלך הויכוח המערער דקר את המנוח בסכין בחזהו 3 דקירות, אחת מהן קטלנית אשר הובילה למותו של המנוח.

מתחם הענישה ההולם - סיכום

33. לסיכומי של דבר, כפי שניתן ללמוד, קיים מנעד ענישה רחב אולם המקרים שלעיל יש בהם לשקף את הנסיבות הדומות ואת הפסיקה הנוהגת, על אף שכל מקרה ונסיבותיו הספציפיות ולאור ועל יסוד כלל הנתונים, אני מציע לחברתי להעמיד את מתחם העונש ההולם בין 10 שנות מאסר ל - 15 שנות מאסר.

קביעת העונש המתאים

34. ראשית אציין שלא מצאתי לחרוג ממתחם העונש ההולם שקבעתי לעיל וזאת בהעדרן של נסיבות שיצדיקו סטייה ממנו.

35. העונש הראוי לנאשם נקבע על פי הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות - הנאשם נטל אחריות על מעשיו ולמעשה מראשית הדרך הציג גרסה שבסופו של יום באה לידי ביטוי בעובדות כתב האישום המתוקן; הנאשם חסך בזמן שיפוטי והביע צער וחרטה כנים; אין לנאשם עבר פלילי, מצבו הרפואי הנוטען, כפי שעלה מהמסמכים שהוצגו על ידי הסניגורית מהם עולה כי הנאשם סובל מפרכוסים ונדרש לבירור נוירולוגי; בנוסף, יש לקחת בחשבון שהמדובר בנתין זר על המורכבות שבעניין.

36. בנסיבות אלה ותוך מתן משקל לשיקולי הרתעה הנדרשים בעבירה של המתה, אני סבור שיש למקם את עונשו של הנאשם בשליש התחתון של המתחם.

עודד מאור, שופט

השופטת הבכירה גיליה רביד:

גיליה רביד, שופטת בכירה,
אב"ד

אני מסכימה.
השופטת מעין בן ארי:
אני מסכימה.

מעין בן ארי, שופטת

סוף דבר

- במכלול השיקולים ועל רקע האמור לעיל, אנו מחליטים להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:
1. 12 שנות מאסר לריצוי בפועל החל מיום מעצרו (9.3.21);
 2. 12 חודשי מאסר, אולם הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות נגד הגוף מסוג פשע;
 3. 6 חודשי מאסר, אולם הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות נגד הגוף מסוג עוון;
 4. פיצוי למשפחת המנוח בסך של 40,000 ₪.

מעין בן ארי, שופטת

עודד מאור, שופט

גיליה רביד, שופטת
בכירה
אב"ד

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים.
ניתן היום, כ"ו אלול תשפ"ב, 22 ספטמבר 2022, במעמד הצדדים.